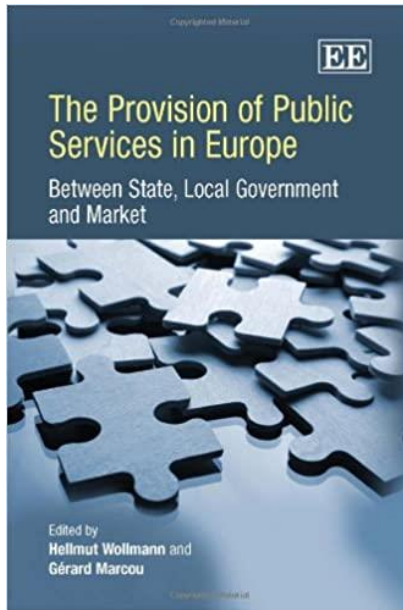

บทความที่ :
Article : **13**

Wollmann, H. & Marcou, G. (Editors) (2010). **The Provision of Public Service in Europe: Between State, Local Government and Market**. Cheltenham, U.K. : Edward Elgar

บทความปริทัศน์ หนังสือ

Book Review:

The Provision of Public Service in Europe: Between State, Local Government and Market

[Received: December 25, 2021; Revised: December 28, 2021;
Accepted: December 29, 2021]

นพพล อักขาด*

Noppon Akakhat

* หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[Public Administration Program, School of Management Science, Sukhothai
Thammathirat Open University]; E-mail: pok9kk@gmail.com

บทนำ

หนังสือรวมบทความชุดนี้เป็นผลมาจากการรวมตัวกันเพื่อผลิตองค์ความรู้ทางด้านการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งมีลักษณะของความเป็นสหวิทยาการที่มาจากนักวิจัยจาก 5 ประเทศในยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี สหราชอาณาจักร และนอร์เวย์ ขึ้น โดยมีศาสตราจารย์ Hellmut Wollman แห่งสถาบันสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย Humboldt ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี และศาสตราจารย์ Gerard Marcou แห่งมหาวิทยาลัย Paris 1 Pantheon-Sorbonne ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เป็นบรรณาธิการ โดยแนวคิดการทำงานร่วมกันในโครงการนี้เกิดขึ้นจากการจัดสัมมนาในคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ (Scientific Council) ของ the Paris-Based Groupement de Recherche sur l'Administration Locale en Europe (GRALE) ในมุมมองของการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่เกี่ยวกับการส่งมอบ/การจัดทำบริการสาธารณะทางเศรษฐกิจและกิจการสังคมที่ได้มีการดำเนินการในประเศยุโรปส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มนักวิชาการในระดับนานาชาติกลุ่มดังกล่าวได้วางการทำงานในเชิงการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านั้น ในลักษณะการทำงานร่วมกันในการเขียนและนำเสนอองค์ความรู้ตามที่ปรากฏเป็นคณะผู้เขียนในบทความต่าง ๆ และบทความทั้งหมดเหล่านั้นยังผ่านการนำเสนอในการจัดประชุมทางวิชาการ 3 ครั้งที่ขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 2006 – 2008 ที่สถานที่ที่ชื่อว่า the Villa Vigoni ตั้งอยู่ที่เมือง Lago di Como ประเทศอิตาลี โดยสถานที่ดังกล่าวจัดเป็นศูนย์การวิจัยที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนงบประมาณร่วมกันในการเป็นทุนดำเนินการวิจัยจากรัฐบาลของประเทศเยอรมนีและประเทศอิตาลี ซึ่งผลงานต่างๆ ตามที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยของศูนย์วิจัยดังกล่าวในการพยายามที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและการพัฒนาความร่วมมือของบรรดานักวิชาการยุโรปจากหลากหลายประเทศ

ดังนั้น ผลงานในหนังสือเล่มนี้มาจากองค์ความรู้ในหลายประเทศที่อยู่ในยุโรป ซึ่งมุ่งนำเสนอเปรียบเทียบมุมมองระหว่างประเทศในอำนาจหน้าที่และการตอบสนองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้บริการสาธารณะต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะบทความต่างๆ ได้แสดงถึงการจัดทำบริการทั้งในส่วนของการทางด้านเศรษฐกิจ (Economic service) และบริการทางสังคม (Social service)

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ว่าการจัดแบ่งหรือจำแนกในส่วนของบริการทั้งสองเรื่องนี้มีความแตกต่างอย่างมากในแต่ละประเทศ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินภารกิจดังกล่าวเองต่างก็ต้องตกอยู่ภายใต้ความกดดันของกลไกทางการตลาดในระบบเสรีนิยมเพิ่มมากขึ้น หลังจากที่ที่เคยใช้กลไกของฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตอบสนองต่อภารกิจดังกล่าวมาอย่างยาวนาน แต่เมื่อต่อมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตัดสินใจจัดทำพันธสัญญา (contract-out) กับหน่วยงานที่เป็นผู้ประกอบการเอกชนในการให้บริการทางเศรษฐกิจและสังคมจากการสนับสนุนมาตรการหรือกลไกดังกล่าวโดยรัฐสมาชิกในฐานะส่วนหนึ่งของเป้าหมายของสหภาพยุโรปที่ต้องการยกระดับการจัดทำบริการสาธารณะเหล่านั้นไปสู่การแข่งขันในตลาดเสรีตามกระบวนการบูรณาการยุโรปที่เกิดขึ้น จึงทำให้บริการต่างๆ ในสองเรื่องดังกล่าวถูกนำมากำหนดเป็นตัวอย่างการจัดการบริการสาธารณะในมุมมองการเปรียบเทียบระหว่างประเทศในยุโรปในมิติกลไกของรัฐ (state) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local) และตลาด (market) ในการนำเสนอผ่านบทความต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ขึ้น

สาระสำคัญของหนังสือ

สาระสำคัญที่น่าสนใจในหนังสือเล่มนี้คือการนำเสนอนิยามและขอบเขตใหม่ในการจัดทำบริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในมุมมองและประสบการณ์จากประเทศต่างๆ ในยุโรป ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

การเสนอนิยามของคำว่า “การบริการทางสังคม” (social public service) ซึ่งเสนอว่าเป็นงานบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนและครอบครัว อันได้แก่ การดูแลเด็ก การดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพทางสุขภาพในระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่ต้องได้รับการฟื้นฟู และการบริการสุขภาพต่างๆ และยังมีควมหมายรวมถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การให้บริการทางวัฒนธรรมท้องถิ่น (ตัวอย่างเช่น การให้บริการห้องสมุดสาธารณะ) การให้บริการในการจัดกิจกรรมทางการกีฬาหรือพื้นที่ออกกำลังกาย (ตัวอย่างเช่นการให้บริการสระว่ายน้ำ) ซึ่งงานบริการเหล่านี้เป็นการจัดทำโดยใช้งบประมาณตามกระบวนการปกติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามสถานะและความเหมาะสมของงบประมาณหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนในท้องถิ่น หรือเพื่อความมั่นคงทางสังคมของชุมชนในเขตบริการ

ต่อมาเป็นการให้นิยามของคำว่า การบริการสาธารณะทางเศรษฐกิจ (Economics public service) ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายไปตามแต่ละประเทศ โดยจุดนี้กลายมาเป็นการสร้างความสับสนให้ผู้ที่ศึกษาเปรียบเทียบถึงการบริการทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในยุโรปซึ่งมีกฎหมายพื้นฐานที่วางหลักการจัดทำบริการทางด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งในทางการอธิบายความหมายของการให้บริการทางเศรษฐกิจนั้นมักจะหมายถึงเรื่องสาธารณูปโภค (Public utilities) ซึ่งเป็นคำศัพท์ทั่วไปที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ซึ่งมีจุดเน้นอยู่บนงานด้านอุตสาหกรรมบริการและกรอบแนวคิดของการใช้อำนาจหน้าที่ในการกำหนดภารกิจในการบริการสาธารณะในงานนั้นๆ ที่ชัดเจนอยู่แล้ว เช่น ไฟฟ้า ประปา ตลาดถนนหนทาง เป็นต้น แต่ในขณะที่บางประเทศในยุโรป เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมนี ได้มีการจัดทำบริการทางด้านเศรษฐกิจโดยทั่วไปนั้นในรูปแบบของอุตสาหกรรมบริการเพื่อสังคมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีขอบเขตภารกิจครอบคลุมงานบริการสาธารณะทางสังคม (social public service) ในท้องถิ่น ได้แก่ การจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคที่ได้มาตรฐาน การกำจัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลอย่างครบวงจร การเก็บรวบรวมขยะและการดูแลบำรุงรักษา การจัดหาพลังงานเพื่อบริการครอบครัวและชุมชน ซึ่งขณะนี้การบริการสาธารณะเหล่านี้ได้มีการจัดทำสัญญาจ้างจัดทำบริการโดยผู้ประกอบการภาคเอกชนในการดำเนินการภายใต้กฎหมายหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศในระดับประชาคมยุโรปที่ตกลงร่วมกันในการสนับสนุนให้เกิดตลาดเดียว หรือ Single market ในการยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริการทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทำให้หลายประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปต้องปรับกฎหมายและแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศของสหภาพยุโรปดังกล่าวด้วย

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการของการบูรณาการยุโรปของสหภาพยุโรปหรือ EU แล้ว กฎหมายของสหภาพยุโรปที่มีการบังคับใช้ก็ได้พัฒนาแนวคิดความเป็นเจ้าของบริการสาธารณะ ผ่านนโยบายการค้าเสรีที่มีความต้องการให้เกิดการจัดตั้งตลาดบริการที่มีลักษณะเดียวกันที่เรียกว่า Single market ขึ้น โดยยกานำสิ่งกีดขวางหรืออุปสรรคทางการตลาดต่าง ๆ ออกไป โดยเฉพาะการจัดทำบริการสาธารณะที่เคยอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ให้มีการใช้นโยบายเสรีนิยมและสนับสนุนกลไกทางการตลาดในการขับเคลื่อนในงานบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง

นโยบายดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 106 (2) ของสนธิสัญญาว่าด้วยการทำหน้าที่ของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the EU) ซึ่งเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกต่าง ๆ ให้พยายามลดการใช้อำนาจทางการบริหารของฝ่ายบริหารในระดับต่าง ๆ ออกไปจากกลไกการจัดทำบริการสาธารณะ หรือไม่ให้มีการกำหนดข้อยกเว้นการใช้สิทธิพิเศษของฝ่ายบริหารในการจัดทำบริการสาธารณะเช่นกัน ทั้งนี้สหภาพยุโรปสนับสนุนให้เกิดการเรียกร้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนตามที่ต้องการ และสนับสนุนการแข่งขันในการจัดทำบริการเพื่อตอบสนองต่อประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาการเป็นตลาดเดียวของสหภาพยุโรปและกระบวนการสร้างเสรีนิยมผ่านกลไกทางการตลาดในการจัดทำบริการสาธารณะในยุโรปนั้น สหภาพยุโรปเองต่างต้องเผชิญกับการสร้างความเชื่อมั่นในการจัดทำบริการภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ภายใต้ข้อจำกัดและข้อยกเว้นต่างๆที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ออกมาเพื่อกีดกันไม่ให้เป้าหมายการเป็นตลาดเดียวบนแนวคิดเสรีนิยมประสบความสำเร็จ จนนำไปสู่การสร้างข้อตกลงร่วมกันอีกครั้งในสนธิสัญญาลิสบอน (the Lisbon Treaty) ว่าด้วยการบริการที่เกี่ยวกับบรรดประโยชน์ทั่วไป เพื่อย้ำจุดเน้นร่วมกันในการสนับสนุนบทบาทของรัฐสมาชิกให้ดำเนินการตามข้อตกลงนี้เพื่อให้ลดอุปสรรคและเครื่องกีดขวางต่างๆ ที่ทำให้นโยบายตลาดบริการร่วมกันและส่งเสริมการแข่งขันในการจัดทำบริการสาธารณะภายใต้สิทธิเสรีนิยมในกระบวนการบูรณาการยุโรปประสบผลสำเร็จ ซึ่งภายหลังจากการประกาศสนธิสัญญาลิสบอนทำให้การบริการสาธารณะมีความเป็นเสรีนิยมมากขึ้น หนึ่งในนั้นคือการบริการทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นประเด็นเปรียบเทียบระหว่างประเทศในการนำเสนอในบทความต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้

ในเนื้อหาหนังสือเล่มนี้ มีทั้งหมด 11 บทความที่เป็นประเด็นสำคัญๆ ซึ่งในบทความแรก และบทความสุดท้ายจะเป็นบทความของบรรณาธิการที่แนะนำภาพรวมของผลงานทั้งหมด และสังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ส่วนอีก 9 บทความ (บทความลำดับที่ 2 – 10) จะมีการให้เนื้อหาสาระสำคัญในการเปรียบเทียบการจัดทำบริการสาธารณะในมุมมองระหว่างประเทศในประเด็นต่างๆ ทั้งนี้ 11 บทความมีดังนี้

บทความที่ 1 เป็นบทนำ (Introduction) โดย Hellmut Wollman and Gerard Marcou

บทความที่ 2 ชื่อการจัดวางความเป็นสถาบันในระดับต่างๆ ในเยอรมนี อิตาลี ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร: การทบทวนองค์ความรู้ในเชิงเปรียบเทียบ (The Multi-level institutional setting in Germany, Italy, France and the UK: a comparative overview) โดย Hellmut Wollmann, Enzo Balboni, Jean-Pierre Gaudin and Gerard Marcou

บทความที่ 3 ชื่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในกลุ่มคอนติเนนซ์ของยุโรป: กระบวนการทำให้ทันสมัยของรัฐบาลท้องถิ่นในเยอรมนี ฝรั่งเศส และอิตาลี จากมุมมองเชิงเปรียบเทียบ (New Public Management in continental Europe: local government modernization in Germany, France and Italy from a comparative perspective) โดย Sabine Kuhlmann and Paolo Fedele

บทความที่ 4 ชื่อบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นในนโยบายการดูแลเด็กชั้นปฐมภูมิในฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี และสหราชอาณาจักร (The local government role in pre-school child care policy in France, Germany, Italy and the UK) โดย Michael Hill, Martine Long, Anna Marzanati and Frank Bonker

บทความที่ 5 ชื่อการมุ่งไปสู่การเป็นตลาดและการรวมศูนย์อำนาจ? การเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นในการดูแลระยะยาวสำหรับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี และอิตาลี (Towards marketization and centralization? The changing role of local government in long-term care in England, France, Germany and Italy) โดย Frank Bonker, Michael Hill and Anna Marzanati

บทความที่ 6 ชื่อการบริการสุขภาพ: ประเด็นและแนวโน้มในอิตาลี ฝรั่งเศส และเยอรมนี (Health service: issues and trends in Italy, France and Germany) โดย Dieter Grunow, Francesco Longo and Martine Long

บทความที่ 7 ชื่อการศึกษาเปรียบเทียบการบริการของท้องถิ่น: การจัดการของเสียในฝรั่งเศส เยอรมนี และสหราชอาณาจักร (Comparative study of local service: waste management in France, Germany, Italy and the UK) โดย Magali Dreyfus, Annette Elisabeth Toller, Carlo Iannello and John McEldowney

บทความที่ 8 ชื่อจากการบริการสาธารณะสู่การทำเป็นสินค้า: การปรับลดลงของการทำงานของเทศบาลในการจัดทำบริการด้านพลังงานในเยอรมนี อิตาลี ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และนอร์เวย์ (From public service to commodity: the demunicipalization (or remunicipalization?) of energy provision in Germany, Italy, France, the UK and Norway) โดย Hellmut Wollmann, Harald Baldersheim, Giulio Citroni, Gerard Marcou and John McEldowney

บทความที่ 9 ชื่อไม่ใช่รัฐและตลาด: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัท และการจัดทำความร่วมมือในท้องถิ่นสำหรับบริการน้ำ: ทำการเปรียบเทียบในประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส และอิตาลี (Neither state nor market: municipalities, corporations and municipal corporatization in water services: Germany, France and Italy compared) โดย Giulio Citroni

บทความที่ 10 ชื่อลักษณะการเปรียบเทียบของตัวแปรทางสถาบันสำหรับการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น (Comparative aspects of institutional variants for local public service provision) โดย Giuseppe Grossi, Gerard Marcou and Christoph Reichard

บทความที่ 11 เป็นบทสรุปตั้งชื่อว่าจากการจัดทำบริการบณาการรัฐสู่การทำให้เป็นเอกชน ลูกตุ้มกำลังแกว่งกลับมามีอีกครั้งหรือไม่? บทสรุปเปรียบเทียบ (From public sector-based to privatized service provision. Is the pendulum swinging back again? Comparative summary) โดย Hellmut Wollman and Gerard Marcou

บทสรุป

สำหรับหนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้ารู้จักจากการมีโอกาสได้เข้าร่วมประชุมวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์แห่งยุโรป ในปี 2018 ที่มหาวิทยาลัยโลซาน ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ โดยในครั้งนั้นได้พบกับผู้เขียนบทความที่ 3 ในหนังสือชุดนี้ คือ ศาสตราจารย์ Sabine Kuhlmann ได้ทำหน้าที่เป็นประธานในส่วนของห้องนำเสนอผลงานด้านการปกครองท้องถิ่นและภูมิภาค ซึ่งเป็นห้องนำเสนอที่มีนักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นจากหลายประเทศในยุโรปให้ความสนใจเข้าร่วมจำนวนมาก

รวมทั้งข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมรับฟังในท้องถิ่นที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมรับฟังการนำเสนอผลงานจากนักวิจัยที่นำเสนอผลงานด้านการปกครองท้องถิ่น และการรับฟังการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประธานในท้องถิ่นดังกล่าว ซึ่งมีการแนะนำให้นักวิจัยท่านหนึ่งที่เป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่มาร่วมนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่นมานำเสนอในท้องถิ่นดังกล่าว ให้กลับไปทบทวนภูมิทัศน์องค์ความรู้ทางการตลาดและลัทธิเสรีนิยมที่เกิดขึ้นในกลไกการบูรณาการของสหภาพยุโรป และส่งผลกระทบต่อการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่นในบริบทของประเทศต่างๆ ในรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปอย่างไรบ้าง เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุโรปเป็นผู้รับผิดชอบของงานบริการสาธารณะแทบจะทุกมิติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการให้บริการทางสังคมและเศรษฐกิจ การจัดสวัสดิการที่ดีและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่กลไกการจัดการบริการสาธารณะดังกล่าวก็เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐ (state) ท้องถิ่น (local) และกลไกการตลาด (market) ตามสภาพที่เกิดขึ้นในการนำเสนอในบทความต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ จึงทำให้ข้าพเจ้าสนใจค้นคว้าหลังจากครั้งนั้นเพื่อทำความเข้าใจระบบการจัดบริการสาธารณะของประเทศในยุโรปให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ข้าพเจ้าเองรู้สึกยินดีที่ได้แนะนำเสนอให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักหนังสือเล่มนี้ เพราะเป็นหนังสือที่อัดแน่นด้วยสาระความรู้จากผลงานวิจัยทางด้านการบริการสาธารณะและการปกครองท้องถิ่น ที่คัดกรองมาจากนักวิชาการในลักษณะของการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการหรือสหวิชาการที่มีชื่อเสียงจากฝั่งสหภาพยุโรปที่สนใจประเด็นการจัดทำบริการสาธารณะเหมือนกัน ซึ่งในวงการรัฐประศาสนศาสตร์ไทยค่อนข้างรู้จักผลงานเหล่านี้ค่อนข้างจำกัด จะด้วยอิทธิพลการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์และองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์แบบอเมริกันในประเทศไทย หรือด้วยความเข้าไม่ถึงข้อมูลหรือความสนใจที่มีต่อระบบการจัดทำบริการสาธารณะในแถบภูมิภาคยุโรปน้อยหรือไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในวงการรัฐประศาสนศาสตร์ไทยหรือยังไม่ทราบ อย่างน้อยการปริทัศน์หนังสือเล่มนี้น่าจะช่วยขยายพรมแดนองค์ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์โดยเฉพาะมิติด้านการจัดบริการสาธารณะเปรียบเทียบซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสาขาวิชานี้ จากผลการศึกษานักวิชาการจากทวีปยุโรปให้เกิดการรู้จักและแพร่หลายในประเทศไทยได้ไม่มากก็น้อยทีเดียว และขอขอบคุณที่ท่านอ่านผลงานนี้มาถึง ณ จุดนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

Wollmann, H. & Marcou, G. (Editors) (2010). **The Provision of Public Service in Europe: Between State, Local Government and Market.** Cheltenham, U.K. : Edward Elgar